

قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست

اطلاعات شناسنامه ای:

تاریخ تصویب	۱۳۷۱/۸/۲۴
مرجع تصویب	مصوبات مجلس شورای اسلامی
تاریخ تأیید	۱۳۷۱/۸/۲۷

به منظور حمایت از کودکان بی سرپرست قانون گذار ایرانی قوانین خاصی را تصویب کرده است. به عنوان مهم ترین قانون در این جهت می توان از قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست و آیین نامه اجرایی آن (مصوب ۱۱ / ۵ / ۱۳۷۴) نام برد.

ماده واحده - دولت مکلف است نسبت به تضمین بیمه و رفاه زنان و کودکان بی سرپرست موضوع بند چهارم اصل ۲۱ قانون اساسی اقدام و حداکثر ظرف ۳ ماه لایحه آنرا برای تصویب به مجلس تقدیم دارد. تبصره - دولت باید حتی الامکان در لایحه جهت خود کفا نمودن بیمه شدگان را مورد توجه خاص قرار دهد.

قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

ماده ۱- به پیروی از تعالیم عالییه اسلام در جهت حفظ شئون و حقوق اجتماعی زن و کودک بی سرپرست و زدودن آثار فقر از جامعه اسلامی و به منظور اجرای قسمتی از اصل ۲۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، زنان و کودکان بی سرپرست که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند از حمایتهای مقرر در این قانون بهره مند خواهند شد.

ماده ۲- مشمولان این قانون عبارتند از:

۱- زنان بیوه به زنانی اطلاق میشود که به عقد ازدواج دائم- منقطع _ در آمده سپس به یکی از دلایل (طلاق - فوت شوهر- فسخ عقد- صدور حکم موت فرضی - بذل مدت و یا انقضای مدت در نکاح منقطع) شوهر خود را از دست داده باشند.

۲- زنان پیر و سالخورده ، زنان بی سرپرست و مسنی هستند که قادر به تأمین معاش خود نباشند.

۳- سایر زنان و دختران بی سرپرست به زنان و دخترانی اطلاق می شود که بنا به عللی از قبیل : مفقودالاثرا شدن یا از کار افتادگی سرپرست بطور دائم یا موقت بدون سرپرست (نان آور) می مانند.

۴- کودکان بی سرپرست ، به کودکانی اطلاق می شود که بنا به هر علت دائم یا موقت سرپرست خود را از دست داده باشند.

تبصره ۱ - پسران موضوع بند ۴ این ماده تا رسیدن به حداقل سن قانونی (مندرج در قانون کار) و دختران تا زمانی که ازدواج بنمایند مشمول این قانون باقی خواهند بود مگر اینکه تحت سرپرستی قرار گیرند یا به نحوی تمکن مالی بیابند.

تبصره ۲- پسرانی که ادامه تحصیل دهند به شرط وجود اعتبار تا پایان تحصیل مشمول مفاد این قانون می باشند.

ماده ۳- زنان و کودکان بی سرپرست که به هر نحو از مستمریهای بازنشستگی، از کار افتادگی و بازماندگان بهره مند میشوند و یا از تمکن مالی برخوردار باشند از شمول مقررات این قانون خارج خواهند شد.

ماده ۴- حمایتهای موضوع این قانون عبارتند از:

۱- حمایتهای مالی شامل تهیه وسائل و امکانات خودکفائی یا مقرری نقدی و غیر نقدی به صورت نوبتی مستمر

۲- حمایتهای فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدماتی نظیر خدمات آموزشی (تحصیلی) تربیتی، کاریابی، آموزش حرفه و فن جهت ایجاد اشتغال، خدمات مشاوره ای و مددکاری جهت رفع مسائل و مشکلات زندگی مشمولان و به وجود آوردن زمینه ازدواج و تشکیل خانواده

۳- نگهداری روزانه یا شبانه روزی کودکان و زنان سالمند بی سرپرست در واحدهای بهزیستی یا واگذاری سرپرستی و نگهداری اینگونه کودکان و زنان به افراد واجد شرایط.

تبصره - کلیه مشمولان واجد شرایط که از سلامتی جسمی و روانی برخوردارند به تشخیص مددکاران ذیربط جهت شرکت در دوره های آموزش حرفه ای و کاریابی معرفی می شوند.

ماده ۵- میزان و مدت پرداخت مقرری ماهیانه طبق آئین نامه ای تعیین می گردد که بنا به پیشنهاد سازمان بهزیستی کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره - پرداخت مقرری نقدی و غیر نقدی تا احراز موارد مندرج در ماده ۶ این قانون ادامه خواهد یافت .

ماده ۶ - در موارد زیر مقرری مشمولان قطع خواهد شد .

۱- در صورت ازدواج، رجوع یا تخت تکفل قرار گرفتن

۲- یافتن تمکن مالی

۳- خودداری از شرکت در دوره های آموزش (تحصیلی) و آموزش حرفه ای بدون عذر موجه

۴- امتناع از قبول شغل مناسب پیشنهادی

تبصره - در صورت محکومیت کیفری که منجر به بازداشت و زندان شود مقرری مربوط در مدت محکومیت قطع خواهد شد.

ماده ۷- هر کس بر اساس اسناد و گواهیهای خلاف یا با توسل به عناوین تقلبی از مزایای مقرر در این قانون به نفع خود استفاده نماید به رد عین یا معادل کمکهای نقدی و غیر نقدی دریافتی و نیز تا ۲ برابر آن جریمه محکوم می شود و چنانچه موجبات استفاده اشخاص ثالث را من غیر فراهم نماید . به جزای نقدی تا ۳ برابر مزبور محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- کلیه خسارات و وجوه حاصله از جرائم نقدی مقرر در این قانون جزء در آمد اختصاصی سازمان بهزیستی و در یک ردیف درآمد و هزینه مستقل همه ساله در قانون بودجه منظور و طبق آئین نامه ای که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید هزینه می گردد.

تبصره ۲- سازمان بهزیستی می تواند از هدایا و کمکهای اشخاص حقیقی و حقوقی در جهت اجرای این قانون استفاده نماید.

ماده ۸- چنانچه مشمولان این قانون اشتغال ، ازدواج یا رجوع خود را محکوم نمایند و مقرری دریافت دارند برابر ماده ۷ این قانون مورد پیگیری قرار خواهند گرفت.

ماده ۹- سازمان بهزیستی کشور محری این قانون خواهد بود و موظف است آئین نامه های اجرایی مربوط را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون با هماهنگی کلیه نهادها و دستگاههای ذیربط تهیه و جهت تصویب ذیربط به هیئت وزیران تقدیم نماید.

تبصره- اجرای این قانون مانع از انجام وظایف قانونی و موارد پیش بینی شده در اساسنامه کمیته امداد امام خمینی (ره) نمی باشد و کمیته مزبور در چار چوب وظائف قانونی خویش کماکان نسبت به ارائه خدمات مربوط ادامه خواهد داد.

ماده ۱۰- کلیه وزارتخانه ها ، سازمانهای دولتی و وابسته به دولت ، موسسات عمومی و سازمانهایی که شمول قانون بر آنها ذکر نام می باشد موظفند همکاریهای لازم را در زمینه اجرای این قانون با سازمان بهزیستی کشور معمول دارند. قانون فوق مشتمل بر ۱۰ ماده و ۸ تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۱/۸/۲۴ به تائید شورای نگهبان رسید.

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۳/۵/۱۱ بنا به پیشنهاد شماره ۸۵۶.۳۵۳۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۵ سازمان بهزیستی کشور و به استناد مواد (۵) و (۹) قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست - مصوب ۱۳۷۱ - آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود :

آیین نامه اجرایی قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست

ماده ۱- مجور و اساس حمایتها و اقدامات اجرایی موضوع این آئین نامه عبارت است از ایجاد امنیت اجتماعی و اقتصادی و فراهم کردن زمینه ها و موجبات عادی سازی زندگی زنان و کودکان بی سرپرست که از این پس در این آئین نامه به اختصار قانون نامیده میشود.

ماده ۲- کودکان بی سرپرست مشمول قانون با هماهنگی نیروهای انتظامی مورد شناسائی قرار می گیرند و پس از تحقیقات اولیه و طی مراحل قانونی از طریق مراجع ذی ربط قضائی به سازمان بهزیستی کشور معرفی میشوند.

تبصره - در مورد اظطرار به منظور حفظ سلامت کودکان واحدهای بهزیستی راسا " کودکان کمتر از ۷ سال را با رعایت ضوابط پذیرش موقت کنند و متعاقب آن مدارک و گزارشهای لازم را به مراجع ذی صلاح قضائی ارسال و اعلام می کنند.

ماده ۳- مشمولان موضوع مواد ۳ و ۶ قانون ، همچنین مشمولانی که در نتیجه اقدامات حمایتی و خدمات و تسهیلات دریافتی به تشخیص مددکاران و تائید مدیران مسئول توانائی لازم را برای گذراندن عادی و خود اتکائی کسب کرده باشند از شمول اقدامات حمایتی خارج می شوند و مجاز به استفاده از حمایتهای موضوع این آیین نامه نیستند.

ماده ۴- اقدامات اجرایی به منظور ایجاد حمایتهای اجتماعی و اقتصادی از زنان و کودکان بی سرپرست عبارتند :

از:

الف- خدمات آموزشی و تربیتی در سطوح آمادگی و پیش دبستانی تا تحصیلات عالی

ب- خدمات حرفه آموزی و آموزشهای فنی حرفه ای

ج- خدمات کاریابی و اشتغال

د- مددکاری مشاوره و راهنمایی

ه- نگهداری و مراقبت از افراد نیازمند به ویژه کودکان و سالمندان متناسب با نیازها

و- شرایط سنی و جنسی و اجتماعی هر فرد یا خانواده تحت پوشش بصورت مسبقیم و غیر مستقیم تا حصول اطمینان از بازتوانی و خود اتکائی کامل آنها توسط سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها

تبصره ۱- پسران بی سرپرست تا رسیدن به سن قانونی موضوع ماده (۷۹) قانون کار دختران بی سرپرست تا زمانی که ازدواج نکرده باشند مشمول پذیرش در واحدهای نگهداری شبانه روزی می شوند.

تبصره ۲- دختران بی سرپرستی که واجد شرایط پذیرش در واحدهای شبانه روزی نباشند بنا به تشخیص سازمان بهزیستی از حمایت‌های موضوع این آئین نامه بهره مند می شوند.

تبصره ۳- به منظور جلوگیری از جدائی فرهنگی و اجتماعی کودک از فرهنگ بومی خود و فراهم شدن زمینه بازگشت به خانواده و اجتماع حتی الامکان کودکان بی سرپرست در شهرهای محل تولد یا شهرهای همجوار پذیرش و نگهداری می شوند و در صورتیکه در بدو پذیرش والدین یا بستگان کودک شناسایی شوند به منظور پیشگیری از ورود کودکان به واحدهای شبانه روزی و حفظ نهاد خانواده در صورت نیاز نسبت به ارائه حمایت‌های مالی، فرهنگی و اجتماعی طبق ضوابط و آیین نامه های مربوط اقدام شود.

تبصره ۴- شرایط خانواده های داوطلب واجد شرایط و نحوه نگهداری آنها بر اساس دستورالعمل‌های اجرائی مورد عمل سازمان بهزیستی کشور تعیین می شود.

ماده ۵- پرداخت‌های غیر مستمر، ناظر بر فراهم ساختن و تهیه امکانات، ابزار و وسائل حرفه آموزی کار و اشتغال، تامین هزینه های کارآموزی و آموزش‌های فنی و حرفه ای پرداخت سرمایه کار و تامین هزینه های تشکیل خانواده و ازدواج به تناسب شرایط و تواناییهای جسمی، اجتماعی و اقتصادی مشمولان است که سالانه در حد اعتبارات مصوب در برنامه های مربوط توسط سازمان بهزیستی کشور و سازمان‌های بهزیستی استانها به مشمولان نیازمند و واجد شرایط اختصاص می یابد.

ماده ۶- میزان و مدت پرداخت‌های مستمر به ترتیب زیر تعیین میشود:

الف- مستمری ماهانه:

افرادی که به تنهایی زندگی میکنند و خانواده های ۲ نفره حداکثر ۳۰٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال خانواده های ۳ نفره حداکثر ۳۵٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال

خانواده های ۴ نفره حداکثر ۳۵٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال خانواده های ۵ نفره بیشتر حداکثر ۵۰٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال

تبصره- کلیه پرداخت‌های یاد شده به صورت نقدی و حتی المقدور توسط سیستم بانکی با توجه به اعتبارات دستگاه پرداخت کننده تا حداکثر میزان تعیین شده انجام میشود.

ب- هزینه تحصیلات

هزینه تحصیلات برای هر یک از دانش آموزان و دانشجویان خانواده های تحت حمایت حداکثر معادل ۵۰۰۰ ریال در ماه تعیین می شود.

ج- حق سرانه خدمات درمانی برای هر یک از زنان و کودکان بی سرپرست معادل رقم مصوب هر ساله از محل اعتبارات موضوع ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳ در اختیار کمیته امداد امام خمینی (ره) قرار می گیرد. کمیته یاد شده موظف است کلیه خانواده ها و افراد مشمول این آئین نامه را تحت پوشش بیمه خدمات درمانی درآورد.

د- هزینه نگهداری

هزینه نگهداری و مراقبت از کودکان بی سرپرست و زنان سالمند مشمول ، در مراکز نگهداری شبانه روزی غیر دولتی همچنین مراکزی که به شکل هیئت امنائی اداره می شوند به صورت سرانه توسط سازمان بهزیستی تامین و پرداخت میشود. سازمان بهزیستی موظف است اولویت امر نگهداری افراد مشمول را در میان خانواده های داوطلب واجد صلاحیت فراهم کند و شرایط را با پرداخت هزینه سرانه نگهداری تعیین شده رعایت نماید و گسترش دهد.

تبصره ۱- هزینه نگهداری و مراقبت از مشمولان نیازمند در مراکز نگهداری وابسته به سازمان بهزیستی کماکان از محل اعتبارات جاری این سازمان در برنامه های ذی ربط تامین می شود و افرادی که در مراکز توانبخشی و حمایتی سازمان بهزیستی نگهداری می شوند مشمول پرداختهای فوق قرار نمی گیرند.

تبصره ۲- اقدام به تامین مسکن مشمولان نیازمند در قالب سیاستها و اقدامات حمایتی دولت با استفاده از تسهیلات اعطائی بانکی صورت می گیرد.

ماده ۷- مبانی و میزان پرداخت مستمریهای مشمولان این آیین نامه در سازمان بهزیستی و کمیته امداد خمینی (ره) هماهنگ و یکسان می باشد.

ماده ۸- در شرایطی که انجام و ارائه خدمات آموزشی و نگهداری مشمولان این آیین نامه در مراکز غیر وابسته به سازمان بهزیستی اعم از بخش دولتی و غیر دولتی یا در خانواده صورت گیرد. هزینه های مربوط به صورت سرانه از محل اعتبارات مصوب سالانه سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها پرداخت میشود.

ماده ۹- افراد خانواده های تحت پوشش علاوه برکسب موقعیتهای و شرایط موضوع ماده ۶ قانون در صورت نیل به خود اتکائی و کسب توانائی لازم برای زندگی متعارف (به تشخیص مددکاران و تأیید مدیران ذی ربط) مجاز به استفاده از حمایتهای اقتصادی و دریافت مستمری نخواهند بود.

ماده ۱۰- سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها موظف به بررسی و تنظیم برنامه های اجرائی و ارائه و طرح آن در قالب بودجه عملیاتی سالانه پیشنهادی به سازمان برنامه و بودجه برای ایجاد تعادل لازم بین حجم و میزات فعالیتهای و اقدامات و منابع اعتباری و قابل تخصیص سالانه هستند

ماده ۱۱- سازمان بهزیستی استانها موظفند ضمن اعمال نظارت مستمر و برنامه ریزی شده بر مراحل اجرائی اقدامات ، گزارش اقدامات و فعالیتهای انجام یافته را هر ۶ ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه ارسال کنند.

ماده ۱۲- در اجرای مواد (۷) و (۸) قانون سازمان بهزیستی مکلف است موارد تخلف را پس از بررسی و تشخیص تخلفات به مراجع ذی صلاح قضائی منعکس و متخلفان را با تشکیل پرونده برای اعمال مجازاتهای مالی مقرر در ماده (۷) قانون معرفی کند.

ماده ۱۳- وزارت امور اقتصادی و دارائی به منظور نگهداری حساب مبالغ واریزی جرائم موضوع مواد (۷) و (۸) قانون، حساب جداگانه ای به عنوان سازمان بهزیستی کشور افتتاح با رعایت تبصره (۱) ماده (۷) قانون می کند. مبالغ واریز شده به حساب یاد شده همچنین مشارکتهای مردمی و هدایای نقدی مردم به سازمان بهزیستی در اجرای قانون به عنوان بخشی از منابع تامین اعتبار اقدامات اجرائی قانون محسوب می شود.

ماده ۱۴- سازمان بهزیستی کشور موظف است مددکاران (ترجیحا" مددکاران زن) خود را برای نظارت و آگاهی از وضعیت کودکان و زنان سالمند سپرده شده به خانواده های داوطلب و مراکز اعزام کند.

